

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

MEI/JUNIE 2024

PUNTE: 80

TYD: 2 uur

Hierdie vraestel bestaan uit 15 bladsye.

INSTRUKSIES EN INLIGTING

1. Hierdie vraestel bestaan uit DRIE afdelings.

AFDELING A:	Leesbegrip	(30)
AFDELING B:	Opsomming	(10)
AFDELING C:	Taal	(40)

2. Beantwoord AL die vrae.

3. Begin ELKE afdeling op 'n NUWE bladsy.

4. Trek 'n streep na elke afdeling.

5. Nommer die antwoorde korrek volgens die nommeringstelsel wat in hierdie vraestel gebruik is.

6. Laat 'n reël oop na ELKE antwoord.

7. Skenk veral baie aandag aan spelling en sinkonstruksie.

8. Beplan jou tyd só:

AFDELING A:	50 minute
AFDELING B:	20 minute
AFDELING C:	50 minute

9. Skryf netjies en leesbaar.

AFDELING A: LEESBEGRIP**VRAAG 1**

Lees die artikel hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

TEKS A: ARTIKEL**HOE LAAT BEGIN MY SEPIE?**

- 1 *Binnelanders, Suidooster, 7de laan, Isidingo* ... Dit is almal bekende sepies op Suid-Afrikaanse televisie. Mense wil dit nie mis nie. Maar weet jy waar die woord "sepies" vandaan kom?
- 2 Die Engelse term "soapies" het in die 1930's in Amerika ontstaan. Dit was omdat seepmaatskappye hulle seep geadverteer het wanneer hierdie dramas opgevoer is. In Suid-Afrika het dit toe sommer sepies geword. 5
- 3 Sepies is gewild onder oud en jonk. Die storielyn van 'n sepie ontwikkel met verloop van tyd. Nuwe karakters kom en gaan soos die jare aangaan. Dit het 'n oop einde en elke episode eindig met die belofte dat probleme of geheime in die volgende episode opgelos gaan word. Dit is wat kykers nuuskierig en geïnteresseerd hou: hulle wil weet wat verder in die storie gaan gebeur. 10
- 4 In Amerika het vroeëre sepies soos *Dallas* en *Dynasty* op die lewens van ryk en magtige families gefokus. Engelse sepies het op die lewe van gewone mense gefokus. Duisende kykers het die sepies gevolg omdat hulle met die karakters en hulle omstandighede kon identifiseer. In Suid-Afrikaanse sepies kry ons iets van alles. Sedert Suid-Afrika se eerste daaglikse sepie, *Egoli: Plek van goud*, begin het, het daar in dertig jaar baie veranderinge plaasgevind. 15
- 5 *7de laan* was seker een van die bekendste sepies in Suid-Afrika. Dit het sy debuut op Dinsdag, 4 April 2000, gemaak en het in 2023 geëindig. Dit beteken *7de laan* was verlede jaar vir drie-en-twintig jaar deel van mense se lewens. Nobuhle Mimi Mahlasela, wat Aggie Ngwenya-Meintjies speel, sê sy glo dat *7de laan* altyd relevant was. Dit het kykers vermaak, maar het mense geleer om mekaar se verskille en andersheid te aanvaar. 20

25

- 6 Alhoewel *7de laan* se dialoog hoofsaaklik in Afrikaans was, het die karakters soms ook Engels en Zoeloe gepraat. Baie mense wat met Afrikaans sukkel, het sepies soos hierdie gebruik om hulle taalvermoë te verbeter. Hulle het na die Afrikaanse dialoog geluister en dan die Engelse subtittels gelees. Op hierdie manier leer hulle nuwe woordeskate aan en hoor ook die korrekte uitspraak van die woorde. 30
- 7 Nog 'n sepie wat kykers van alle ouderdomme geniet, is *Arendsvlei*. Dis die storie van 'n semi-privaat hoërskool op die Kaapse Vlakte. Een kenmerk van 'n sepie wat hier duidelik na vore kom, is die sosiale kwessies uit die alledaagse lewe wat aangespreek word. Tieners kan veral met die jonger karakters identifiseer, want die karakters ervaar dieselfde uitdagings as hulle en het dieselfde drome. 35
- 8 'n Sepie wat vir die eerste keer in Oktober 2020 op Suid-Afrikaanse televisie vertoon is, is *Durban Gen*. Hierdie mediese drama gaan oor die daaglikse lief en leed van dokters en verpleegsters by die Durban Algemene Hospitaal. Volgens die e.tv hoof van produksies kon *Durban Gen* nie op 'n beter tyd gekom het nie. Na die sukses van *Imbewu* was kykers honger vir sulke stories. *Durban Gen* dien as inspirasie vir baie jongmense om 'n mediese beroep te volg. In 2023 was die derde reeks op die kassie te sien. 40
-
- 9 Die meeste sepies word vir 'n tydperk van 12–14 jaar uitgesaai. 'n Ander tipe "sepie" wat deesdae baie gewild is, is die telenovelle. Telenovelles duur 12–18 maande. Wat in 'n week in sepies gebeur, gebeur in een episode in die telenovelle. Terwyl sepies in ateljees opgeneem word, verskuif telenovelles na verskillende ruimtes. 45
- 10 *Diepe Waters* is 'n telenovelle wat op die kykNET-kanaal uitgesaai word. In hierdie familiedrama ontstaan daar reg aan die begin vrae wat ná baie episodes steeds nie beantwoord kan word nie. Juis dit hou kykers vasgenael voor die televisie. Omdat daar in hierdie sepie baie van terugflitse gebruik gemaak word, kan 'n kyker eintlik nie eens één episode misloop nie. 50
-
- 11 Wêreldwyd beplan kykers hulle lewens en aktiwiteite rondom die uitsaaityd van hulle gunsteling-sepies. Mense identifiseer nie net met die karakters nie, maar vergeet vir 'n kort rukkie van hulle eie probleme terwyl hulle na sepies kyk. Daar is ook dikwels lewenslesse te leer. Die gevaar hiervan is dat mense sepies té slaafs navolg en soms 'n verkeerde beeld van die werklikheid kry. 55
- 12 Geniet jou sepies, maar as kyker moet jy altyd onthou dat dit steeds net stories is wat deur akteurs gespeel word. 60

[Verwerk uit Wikipedia, News24.com, Maroela media, e.a.]

LET WEL:

- Beantwoord AL die vrae.
- Skryf net die vraagnommer en die antwoord neer.

1.1 Lees paragraaf 1 en 2.

1.1.1 Noem TWEE Suid-Afrikaanse sepies wat in paragraaf 1 genoem word. (2)

1.1.2 VOLTOOI die sin hieronder. Skryf slegs EEN woord neer.

Hierdie genre het sy naam gekry omdat ... hulle produkte tydens die uitsendings geadverteer het. (1)

1.2 Gee TWEE kenmerke van sepies. (2)

1.3 Kies die KORREKTE ANTWOORD om die sin mee te voltooi. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (1.3) neer.

"Dit het sy **debuut** op Dinsdag, 4 April 2000, gemaak en het in 2023 geëindig." (Paragraaf 5)

Die woord "debuut" beteken dat ...

- A die sepie op daardie datum in koerante geadverteer is.
- B dit die skrywer se eerste sepie op televisie was.
- C daar net jong akteurs in *7de laan* sou speel.
- D dit die eerste episode van *7de laan* was. (1)

1.4 Waarom is dit wat Aggie in paragraaf 5 oor *7de laan* sê 'n MENING en nie 'n feit nie? (1)

1.5 Lees paragraaf 6.

1.5.1 Hoe het *7de laan* mense gehelp om hulle Afrikaans te verbeter? Noem TWEE dinge. (2)

1.5.2 Watter ander TWEE tale is soms ook in *7de laan* gepraat? (2)

1.6 Waar speel *Arendsvlei* af? (1)

1.7 Kies die KORREKTE antwoord uit dié tussen hakies.

"Na die sukses van *Imbewu* was kykers honger vir sulke stories." (Paragraaf 8)

Hieruit kan ons aflei dat *Imbewu* 'n (populêre/onpopulêre) sepie was. (1)

1.8 Lees paragraaf 9. Gee EEN verskil tussen 'n sepie en 'n telenovelle. Verwys in jou antwoord na 'n sepie en 'n telenovelle. (2)

1.9 Op watter TV-kanaal sal jy na *Diepe Waters* kan kyk? (1)

1.10 Ons lees in die teks dat sepies oor die lief en leed van gewone mense gaan.

Kies 'n beskrywing uit KOLOM B wat by die sepie in KOLOM A pas. Skryf net die letter (A–E) langs die vraagnommers (1.10.1 tot 1.10.4) neer.

KOLOM A		KOLOM B	
1.10.1	<i>Arendsvlei</i>	A	In hierdie sepie spring die storie tussen hede en verlede om die intrige in karakters se lewens uit te beeld.
1.10.2	<i>Dallas</i>		
1.10.3	<i>Diepe Waters</i>	B	In hierdie sepie leer kykers meer omtrent die drama wat mense in hulle beroep kan ervaar.
1.10.4	<i>Durban Gen</i>	C	Hierdie sepie wys watter invloed geld en beheer in mense se lewens speel.
		D	In hierdie sepie maak kykers kennis met ruimtewesens.
		E	Skoolgaande kinders voel dat die inhoud van hierdie sepie by hulle eie lewens aansluit.

(4 x 1) (4)

1.11 Hoe sluit die titel en paragraaf 11 by mekaar aan? Verwys in jou antwoord na die titel en paragraaf 11. (2)

1.12 "Die gevaar hiervan is dat mense sepies **té slaafs navolg ...**" (Paragraaf 11)
Watter negatiewe gevolge kan dit vir jou as kyker hê as jy sepies té slaafs navolg? (1)

1.13 Wat leer jy uit 'n artikel soos hierdie? (1)

TEKS B: SPOTPRENT

Bestudeer die spotprent hieronder en beantwoord die vrae wat volg.

[Verwerk uit *Die Burger*, 22 Desember 2022]

1.14 Kyk na die agtergrond van die spotprent.

Gee TWEE visuele redes waarom ons kan sê dat hierdie mense in 'n kantoor werk. (2)

1.15 Kyk na al die karakters in hierdie spotprent.

1.15.1 Hoe verskil Gertjie se lyftaal en gesigsuitdrukking van die ander karakters se lyftaal en gesigsuitdrukkings? Verwys in jou antwoord na Gertjie en die ander karakters. (2)

1.15.2 Waarom, dink jy, voel Gertjie nie soos die ander karakters nie? (1)

1.16 Hoe word ouers met skoolgaande kinders in hierdie spotprent gestereotipeer? (1)

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING

Lees die teks hieronder en voer die instruksies uit.

VRAAG 2

Daar is baie bewyse dat **lees goed is vir jou**.

INSTRUKSIES

1. Som SEWE VOORDELE VAN LEES in jou EIE VOLSINNE op.
2. Skryf die feite puntsgewys neer.
3. Nommer die feite van 1 tot 7.
4. Jou opsomming mag nie langer as 70 woorde wees nie.
5. Dui die korrekte getal woorde aan die einde van die opsomming aan.

TEKS C**DIE VOORDELE VAN LEES**

Dit is baie belangrik dat kinders goed moet kan lees. Lees is 'n lewenslange vaardigheid wat baie voordele vir jou inhou.

Woorde is die boustene van 'n taal. Ons gebruik woorde om te sê wat ons wil sê. Lees help 'n mens om jou woordeskat uit te brei. Die ander sy hiervan is ook waar. Ons kommunikeer elke dag met mekaar. Mense wat baie lees, kan hulleself nie net beter uitdruk nie, maar verstaan ook beter wat ander sê.

Lees gee meer vir jou terug as wat jy insit. Wanneer jy lees, moet jy fokus en dit verbeter jou konsentrasie. Lees en spelling gaan hand-aan-hand. Die een ontwikkel die ander. Deesdae is swak spelling die gevolg van SMS-taal en die feit dat ons nie genoeg lees nie. Ons kan ook nie regtig staatmaak op die speltoetsers op rekenaars nie. Lees gaan jou dus beslis help om jou spelling te verbeter.

Ons almal wil graag 'n wye algemene kennis hê. Lees stimuleer dit, want hoe groter die verskeidenheid tekste wat 'n mens lees, hoe meer verbreed jou algemene kennis. Wanneer jy lees, neem jy alles in soos mense en gebeure. Jy gebruik jou geheuespier hiervoor. Hoe meer jy hierdie spier gebruik, hoe beter is jou geheue. Lees help jou dus hiermee.

Ons word elke dag aan baie elektroniese toestelle se klank en beweging blootgestel. Deur te lees, kry die brein die stilte wat ons nodig het in vandag se gejaagde lewe.

[Verwerk uit www.thereadingclinic.co.za en www.naturalbeachliving.com]

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAALSTRUKTURE EN -KONVENSIES**VRAAG 3: ADVERTENSIE**

- Die taalvrae wat volg, is op die advertensie (TEKS D) hieronder gebaseer.
- Die nommering in die advertensie verwys na die nommer van die vraag wat beantwoord moet word.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

TEKS D

NETFLIX

Netflix het 'n (3.2) (buitengewoon) aanbod!

Koop een pakket.
(3.3) (Jy kan dit op 10 verskillende toestelle gebruik.)

Met dié aanbod kry jy:

- N** Toegang tot meer as vyfduisend sepies en films
- N** Eksklusiewe toegang tot nuwe films en reekse voor dit amptelik vrygestel word
- N** 'n Onbepaalde aantal programme en films wat afgelaai kan word

Slegs R550. Jy spaar amper 40% van die gewone premie!

Aanbod geldig vir nuwe intekenaars

Aanbod sluit binnekort

Meer inligting beskikbaar

[Verwerk uit [google images](#)]

- 3.1 Hoe trek die adverteerder die leser se aandag? Noem TWEE tegnieke. (2)
- 3.2 Gee die KORREKTE vorm van die woord tussen hakies.
Netflix het 'n (buitengewoon) aanbod! (1)
- 3.3 Verander die volgende sin na 'n BEVELSIN.
Jy kan dit op 10 verskillende toestelle gebruik. (1)
- 3.4 Kies die KORREKTE ANTWOORD uit dié tussen hakies.
Die gebruik van die woorde "eksklusiewe" en "onbeperkte" is voorbeelde van (emotiewe taal/veralgemening). (1)
- 3.5 Kies die KORREKTE ANTWOORD uit dié tussen hakies. Skryf slegs die vraagnommers (3.5.1 tot 3.5.3) en die antwoord neer.
Die gebruik van die **N** in plaas van gewone kolpunte in hierdie advertensie is (3.5.1) (effektief/onsuksesvol), want dit laat die leser verder lees. Die baie (3.5.2) (voordele/nadele) wat in hierdie advertensie uitgelig word, sal die leser (3.5.3) (laat twyfel/oorreed) om die produk te koop. (3)
- 3.6 Watter VOORNAAMWOORD gebruik die adverteerder om die leser persoonlik by die advertensie te betrek? (1)
- 3.7 Watter belangrike inligting is uit die advertensie weggelaat? Noem EEN. (1)
- [10]**

VRAAG 4: STROKIESPRENT

- Die taalvrae wat volg, is op die strokiesprent (TEKS E) hieronder gebaseer.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

TEKS E

- 4.1 Vorm die BETREKLIKE VOORNAAMWOORD van die woorde tussen hakies in RAAMPIE 1. Skryf slegs die woord neer. (1)
- (Wat + na) kyk jy, Garfield? (1)
- 4.2 Hoe weet ons dat Garfield se woorde in RAAMPIE 2 net gedagtes is? (1)
- 4.3 Kyk na Garfield se gedagtes in die hele strokiesprent.
- 4.3.1 Wat lei jy af van Garfield se gedagtes in RAAMPIE 1 en RAAMPIE 2? (1)
- 4.3.2 Hoe verskil dit van Garfield se gedagtes in RAAMPIE 3? (1)
- 4.4 Kies die KORREKTE ANTWOORD uit dié tussen hakies. (1)
- In RAAMPIE 3 is John se hand anders. Hieruit lei ons af dat John (ongeduldig raak met Garfield/wil hê Garfield moet van sy TV-stoel afklim).

4.5 Kyk na RAAMPIE 3.

4.5.1 Kies die KORREKTE ANTWOORD uit dié tussen hakies.

Garfield se liggaamstaal wys dat hy (voel dat hy maar geduldig moet wees/geïrriteerd raak) met John. (1)

4.5.2 Gee TWEE visuele redes om jou antwoord op VRAAG 4.5.1 te motiveer. (2)

4.6 Skryf die sin hieronder in RAAMPIE 3 in die INDIREKTE REDE. Gebruik **dat** in jou antwoord.

"Ek kyk TV."

Begin só: Garfield sê **dat** ... (1)

4.7 Kies die KORREKTE ANTWOORD om die sin mee te voltooi. Skryf die letter (A–D) langs die vraagnommer (4.7) neer.

Die doel van hierdie strokiesprent is om vir die leser ...

- A meer van katte te vertel.
 - B te wys dat katte graag TV kyk.
 - C meer van John se stokperdjies te vertel.
 - D die humor in situasies tussen troeteldier en mens te wys. (1)
- [10]**

VRAAG 5: ARTIKEL EN PRENT

- Die taalvrae wat volg, is op die artikel (TEKS F) hieronder gebaseer.
- Voer die instruksies by elke vraag uit.

5.1 Lees die artikel en beantwoord die vrae.

TEKS F: ARTIKEL**GENIET ONS MOOI LAND**

Baie mense droom daarvan om te (5.1.1) (reis). Hulle wil die (5.1.2) (wereld) sien en nuwe mense, kosse en kulture leer ken.

Tog is daar in ons eie land net soveel mooi dinge om te sien en (5.1.3) (opwindende/opgewonde) dinge om te doen. Om die waarheid te sê, Suid-Afrika het van die beste (5.1.4) (toeristeplek) wat daar is.

Elk van die nege (5.1.5) (provinsies) het sy eie bekoring. Die Wes-Kaap het Tafelberg én hulle spog (5.1.6) (...) die baie gewilde Tuinroete. Hierdie roete sluit verskeie pragtige klein (5.1.7) (dorpe) in.

Die Addo Nasionale Olifantpark is sinoniem met die Oos-Kaap. (5.1.8) (Daar is baie olifante. Daar is ook baie miskruiers wat die mis verwerk). (5.1.9) (Die Park vra besoekers om hulle nie raak te ry nie.)

Mense wat 'n ongelooflike (5.1.10) (son+ondergang) wil sien, besoek graag die Golden Gate Hoogland Nasionale Park in die Vrystaat. Die park is ook bekend vir mooi sandsteenformasies.

Namakwaland se blommeprag is wyd en sy bekend. Dit lok jaarliks duisende besoekers in veral (5.1.11) (Augustus).

Covid het ernstige skade aan ons land se (5.1.12) (toer) gedoen. Nou moet almal saamwerk om dit te laat (5.1.13) (herleef). Verken jou eie land! Geniet jou eie land!

[Eie teks]

5.1.1 Gebruik die HOMOFOON van die woord tussen hakies in 'n sin sodat die betekenis duidelik blyk.

Baie mense droom daarvan om te (reis). (1)

5.1.2 Gee die korrekte SPELLING van die woord tussen hakies.

Hulle wil die (wereld) sien en nuwe mense, kosse en kulture leer ken. (1)

5.1.3 Kies die KORREKTE WOORD uit dié tussen hakies.

Tog is daar in ons eie land net soveel mooi plekke om te sien en (opwindende/opgewonde) dinge om te doen. (1)

- 5.1.4 Gee die MEERVOUD van die woord tussen hakies.
Om die waarheid te sê, Suid-Afrika het van die beste (toeristeplek) wat daar is. (1)
- 5.1.5 Verdeel die woord tussen hakies korrek in LETTERGREPE.
Elk van die nege (provinsies) het sy eie bekoring. (1)
- 5.1.6 Vul die ontbrekende VOORSETSEL in.
Die Wes-Kaap het Tafelberg én hulle spog (...) die baie gewilde Tuinroete. (1)
- 5.1.7 Gee die VERKLEINWOORD van die woord tussen hakies.
Hierdie roete sluit verskeie pragtige klein (dorpe) in. (1)
- 5.1.8 Gebruik die VOEGWOORD tussen hakies en plaas die KOMMA op die korrekte plek.
Daar is baie olifante. Daar is ook baie miskruiers wat die mis verwerk. (Aangesien)
Begin só: Aangesien ... (2)
- 5.1.9 Skryf die sin in die LYDENDE VORM.
Die Park vra besoekers om hulle nie raak te ry nie. (1)
- 5.1.10 Gee die SAMESTELLING van die woord tussen hakies.
Mense wat 'n ongelooflike (son+ondergang) wil sien, besoek graag die Golden Gate Hoogland Nasionale Park in die Vrystaat. (1)
- 5.1.11 Gee die AFKORTING vir die woord tussen hakies.
Dit lok jaarliks duisende besoekers in veral (Augustus). (1)
- 5.1.12 Vorm 'n SELFSTANDIGE NAAMWOORD van die werkwoord tussen hakies.
Covid het ernstige skade aan ons land se (toer) gedoen. (1)
- 5.1.13 Wat beteken die VOORVOEGSEL **her-** in die woord tussen hakies?
Nou moet almal saamwerk om dit te laat (**her**leef). (1)

5.2 Kyk na die prent en beantwoord die vrae.

TEKS G: PRENT

[Bron: images.google.com]

- 5.2.1 Gee die **VERSAMELNAAM** vir die woorde tussen hakies.
Die gesin eet (ertjies, wortels en aartappels) vir aandete. (1)
- 5.2.2 Gee die korrekte **AFRIKAANS** vir die woord tussen hakies.
Na ete kom die ander (*family*) by hulle kuier. (1)
- 5.2.3 Skryf die sin hieronder oor in die **TOEKOMENDE TYD**.
Die seuntjie gee sy kos vir die hond. (1)
- 5.2.4 Gee die **INTENSIEWE VORM** van die woord tussen hakies.
Die hond gaan (vet) word van al die kos wat die kind vir hom voer. (1)
- 5.2.5 Vorm 'n **DEELWOORD** van die woord tussen hakies.
Ma het lekker sous saam met die (gekook) hoender gemaak. (1)
- 5.2.6 Skryf die hele sin oor in die **INFINITIEF**.
Ma is besig (eet haar kos). (1)

[20]

TOTAAL AFDELING C: 40
GROOTTOTAAL: 80

basic education

Department:
Basic Education
REPUBLIC OF SOUTH AFRICA

SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN/ NASIONALE SENIORSERTIFIKAAT-EKSAMEN

AFRIKAANS EERSTE ADDISIONELE TAAL V1

MEI/JUNIE 2024

NASIENRIGLYNE

Hierdie nasienriglyne bestaan uit 11 bladsye.

AFDELING A: LEESBEGRIP**ALGEMENE NASIENRIGLYNE**

- Spel- en taalfoute in antwoorde word nie gepenaliseer nie omdat die fokus op begrip is.
- Indien die leerder woorde uit 'n ander taal gebruik as die taal waarin die vraestel verskyn, word daardie vreemde woorde geïgnoreer (toegedruk). Indien die antwoord sonder daardie vreemde woorde sinvol in Afrikaans is, word die leerder NIE GEPENALISEER NIE. Indien die vreemde woord in die antwoord vereis word, is dit aanvaarbaar.
- By oop vrae word geen punt toegeken vir JA/NEE/EK STEM SAAM/EK STEM NIE SAAM NIE nie. Die rede/motivering verdien die punt.
- Geen punt word toegeken vir WAAR/ONWAAR of FEIT/MENING nie. Die rede/motivering verdien die punt.
- Waar eenwoord-antwoorde gevra word en die leerder gee 'n volsin, is dit korrek **MIT** die korrekte woord onderstreep of op een of ander wyse uitgelig word.
- Wanneer TWEE/DRIE feite vereis word en 'n reeks word gegee, sien SLEGS die eerste TWEE/DRIE na – eers horisontaal en dan vertikaal.
- Aanvaar dialektiese variasies.
- Aanvaar die letter wat met die korrekte antwoord ooreenstem EN/OF die antwoord wat volledig geskryf word vir meervoudigekeuse-vrae.
- Waar byvoorbeeld verskil, kontras, ironie, hoe sluit dit aan gevra word, verdien die kandidaat EEN punt indien een kant van die saak korrek beantwoord is en TWEE punte indien beide kante gestel word.

VRAAG 1**TEKS A: HOE LAAT BEGIN MY SEPIE?**

[Verwerk uit Wikipedia, News24.com, Maroela media, e.a.]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.1.1	<ul style="list-style-type: none"> • <i>Binnelanders</i> • <i>Suidooster</i> • <i>7de laan</i> • <i>Isidingo</i> (Enige TWEE) 	2
1.1.2	seepmaatskappye	1
1.2	Sepies ... <ul style="list-style-type: none"> • se storielyn ontwikkel (met die verloop van tyd). • kry gereeld nuwe karakters/se karakters kom en gaan. • het 'n oop einde/se episodes eindig met 'n probleem of geheim wat eers later opgelos word. • word vir 'n tydperk van 12-14 jaar/oor jare uitgesaai. • word in ateljees opgeneem. • spreek sosiale kwessies aan. • is gewild (onder oud en jonk). • het karakters met wie kykers kan identifiseer. • vermaak kykers. • verbeter kykers se taalvermoë. • laat kykers van hulle probleme vergeet. 	2

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
	<ul style="list-style-type: none"> het lewenslesse om uit te leer. se storielyne hou kykers nuuskierig/geïnteresseerd (Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde) 	
1.3	D/dit die eerste episode van 7de laan was.	1
1.4	<ul style="list-style-type: none"> Die woorde "sy glo"/"glo" dui aan dat Aggie so dink. Daar is geen bewyse/statistiek vir dit wat Aggie glo nie. Nie almal stem noodwendig saam met Aggie nie./Daar is mense wat van Aggie mag verskil. Nie almal dink dat 7de laan jou help om verskille en andersheid te aanvaar nie. Nie almal dink dat 7de laan altyd relevant was nie. Nie almal dink dat 7de laan hulle vermaak nie. Aanhaling: "Nobuhle Mimi Mahlasela, wat Aggie-Nwenya-Meintjies speel, sê sy glo dat 7de laan altyd relevant was." (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	1
1.5.1	<ul style="list-style-type: none"> Hulle het nuwe woordeskat geleer./Dit het hulle woordeskat verbeter. Hulle het die korrekte uitspraak van woorde gehoor./Hulle het geleer hoe om woorde korrek/reg uit te spreek. Daar is Engelse subtitels wat hul woordeskat en gesproke Afrikaans help verbeter. (Of soortgelyk aan bogenoemde) (Slegs die aanhaling "Hulle het na die Afrikaanse dialoog geluister en dan die Engelse subtitels gelees." verdien geen punte nie. Sou die aanhaling 'n inleidende sin wees wat tot die antwoord lei, word die punte toegeken.)	2
1.5.2	<ul style="list-style-type: none"> Zoeloe/(isi)Zulu Engels 	2
1.6	<ul style="list-style-type: none"> (Op) die Kaapse Vlakte/Kaap(stad) (In) 'n semi-privaat hoërskool (Enige EEN)	1
1.7	populêre	1
1.8	<ul style="list-style-type: none"> 'n Sepie word vir 'n tydperk van 12-14 jaar uitgesaai ✓ en 'n telenovelle tussen 12-18 maande. ✓/'n Sepie word oor jare en 'n telenovelle word oor maande uitgesaai. Wat in 'n sepie in 'n week/oor 'n paar episodes gebeur ✓, gebeur in 'n dag/een episode in 'n telenovelle. ✓ Sepies word in ateljees opgeneem ✓, terwyl telenovelles na verskillende ruimtes verskuif. ✓ (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)	2
1.9	(Op) kykNET (kanaal)	1
1.10.1	E/Skoolgaande kinders voel dat die inhoud van hierdie sepie by hulle eie lewens aansluit.	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.10.2	C/Hierdie sepie wys watter invloed geld en beheer in mense se lewens speel.	1
1.10.3	A/In hierdie sepie spring die storie tussen hede en verlede om die intrige in karakters se lewens uit te beeld.	1
1.10.4	B/In hierdie sepie leer kykers meer omtrent die drama wat mense in hulle beroep kan ervaar.	1
1.11	<ul style="list-style-type: none"> In die titel word 'n vraag gevra ✓ en in paragraaf 11 word die rede vir die vraag gegee. ✓ In paragraaf 11 lees ons dat kykers hulle lewens en hulle aktiwiteite rondom hulle sepies beplan. ✓ Dis waarom die vraag in die titel sin maak./Dit gee die rede waarom mense die vraag vra wat in die titel staan. ✓ Die titel praat oor tyd (hoe laat begin my sepie?) ✓ en paragraaf 11 sê uitsaaityd, wat beteken hoe die kyker sy/haar aktiwiteite/tyd rondom sepies moet beplan. ✓ <i>(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)</i>	2
1.12	<ul style="list-style-type: none"> Ek gaan nie meer kan onderskei tussen stories en werklikheid nie. Ek gaan nie meer tussen reg en verkeerd kan onderskei nie. Ek kan dalk dink alles wat in sepies gebeur is reg/ek kan ook so maak. Ek kan dink alle probleme word so maklik opgelos soos in die sepies. Ek kan dalk te veel tyd gebruik om sepies te kyk/ander take afskeep (voorbeelde soos skoolwerk, akademie, ens. kan genoem word). Ek kan 'n verkeerde beeld van die werklikheid kry. Dit kan my sedes en morele waardes/sosiale interaksie negatief beïnvloed. <i>(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Die negatiewe gevolge waarna die kandidaat verwys, moet sinvol wees. Direkte aanhalings kan nie gebruik word nie en kandidaat kan nie net die sin uit die teks voltooi nie.)</i>	1
1.13	<p>Ek leer ...</p> <ul style="list-style-type: none"> dinge van sepies waarvan ek dalk glad nie geweet het nie. dat daar meer sepies is as dit waarna ek kyk. dat ek my taal kan verbeter as ek na sepies kyk. dat sepies my lewe kan oorneem as ek nie mooi beplan/versigtig is nie. dat ek nie alles moet glo wat in sepies gebeur nie. dat daar lewenslesse in sepies te leer is. van diversiteit. <i>(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde. Aanvaar nie aanhalings nie.)</i>	1

TEKS B: SPOTPRENT[Verwerk uit *Die Burger*, 22 Desember 2022]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
1.14	<ul style="list-style-type: none"> • Daar is 'n lessenaar/tafel/kantoortafel/werktafel in die agtergrond. • Daar is 'n lessenaarstoel/stoel/kantoorstoel by 'n lessenaar waar mense werk. • Daar is 'n man met 'n lêer/boek/papiere/blaaie onder sy arm. • Daar is 'n vrou met 'n aantekenbord in haar hand. • Daar is 'n man met 'n aktetas/werktas. • Daar is papiere wat rondwaai in die kantoor. • Die mense is formeel/mooi aangetrek/die mans het dasse aan/die vrouens het baadjies/werksklere aan. <i>(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)</i>	2
1.15.1	<p><u>Lyftaal</u>: Gertjie/Hy staan net stil (met sy hand vraend in die lug), terwyl die ander karakters op en af spring/hande in die lug het/lyk of hulle opgewonde iewers heen loop/dit lyk of een van die dames baie opgewonde is oor die drankie/koffie in haar hand. ✓✓</p> <p>OF</p> <p><u>Gesigsuitdrukking</u>: Gertjie/Hy lyk bek-af/verbaas/onseker/verslae/verward/nie so opgewonde soos die ander nie (sy oë is klein/lyk nie of hy glimlag nie), terwyl die ander karakters lag/glimlag/oë groot/toe van opgewondenheid. ✓✓</p> <p><i>(Of soortgelyk aan bogenoemde. Kandidate hoef nie lyftaal en gesigsuitdrukkinge in hulle antwoorde te noem nie; dit kan afgelei word. Indien net een kant van die verskil genoem word, verdien die kandidaat net een punt.)</i></p>	2
1.15.2	<ul style="list-style-type: none"> • Gertjie het meer belanggestel in die moontlike verhoging. • Gertjie is meer gefokus op werk as op kantoorpraatjies. • Gertjie het dalk nie (skoolgaande) kinders nie. • Gertjie voel nie dieselfde (as die ander kantoorpersoneel) oor sy kinders wat teruggaan skool toe nie. • Gertjie weet nie wat aangaan nie. <i>(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)</i>	1
1.16	<ul style="list-style-type: none"> • Hulle is bly/verlig as hulle kinders teruggaan skool toe. • Hulle wil nie hulle kinders die heertyd by die huis hê nie. • Hulle is gelukkiger as hulle kinders iemand anders se probleem is/as iemand anders hulle kinders moet besig hou. <i>(Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde)</i>	1

TOTAAL AFDELING A: 30

AFDELING B: OPSOMMING**Nasien van die opsomming**

Nasien van die opsomming word gebaseer op die insluiting van die relevante feite soos deur die teks voorgeskryf. Die opsomming moet soos volg nagesien word:

- **Puntetoekenning:**
 - 7 punte vir 7 feite (1 punt per feit)
 - 3 punte vir taal
 - Totaal punte: 10
- **Toekenning van taalpunte as leerders nie woordeliks aangehaal het nie:**
 - 1–3 korrekte feite: 1 punt
 - 4–5 korrekte feite: 2 punte
 - 6–7 korrekte feite: 3 punte

(Indien selfs net één van die feite 'n direkte aanhaling is, ignoreer hierdie kategorie en beoordeel volgens die volgende kategorie.)
- **Toekenning van taalpunte as leerders woordeliks aangehaal het:**
 - 6–7 korrekte aanhalings: geen punte vir taal word toegeken nie
 - 4–5 korrekte aanhalings: maksimum 1 punt vir taal word toegeken
 - 2–3 korrekte aanhalings: maksimum 2 punte vir taal word toegeken
 - **Toegewing:** Indien die kandidaat slegs één korrekte feit gee en daardie feit is 'n direkte aanhaling, verdien die kandidaat net 1 punt vir die feit (aanhaling) en geen punte vir taal nie.

LET WEL:

- **Getal woorde:**
 - Nasieners moet die getal woorde verifieer.
 - Geen punte word afgetrek indien die leerder nalaat om die getal woorde wat gebruik is, aan te dui of verkeerd aandui nie.
 - Indien die maksimum getal woorde (70 woorde) oorskry word, moet die nasiener VYF woorde ná die 70-woordegrens aan lees en nasien. Ignoreer die res van die opsomming.

VRAAG 2**TEKS C: DIE VOORDELE VAN LEES**[Verwerk uit www.thereadingclinic.co.za en www.naturalbeachliving.com]

DIREKTE AANHALING		EIE WOORDE
<p>Dit is baie belangrik dat kinders goed moet kan lees. Lees is 'n lewenslange vaardigheid wat baie voordele vir jou inhou.</p> <p>Woorde is die boustene van 'n taal. Ons gebruik woorde om te sê wat ons wil sê. Lees help 'n mens om jou woordeskat uit te brei. Die ander sy hiervan is ook waar. Ons kommunikeer elke dag met mekaar. Mense wat baie lees, kan hulleself nie net beter uitdruk nie, maar verstaan ook beter wat ander sê.</p> <p>Lees gee meer vir jou terug as wat jy insit. Wanneer jy lees, moet jy fokus en dit verbeter jou konsentrasie. Lees en spelling gaan hand-aan-hand. Die een ontwikkel die ander. Deesdae is swak spelling die gevolg van SMS-taal en die feit dat ons nie genoeg lees nie. Ons kan ook nie regtig staatmaak op die speltoetsers op rekenaars nie. Lees gaan jou dus beslis help om jou spelling te verbeter.</p> <p>Ons almal wil graag 'n wye algemene kennis hê. Lees stimuleer dit, want hoe groter die verskeidenheid tekste wat 'n mens lees, hoe meer verbreed jou algemene kennis. Wanneer jy lees, neem jy alles in, soos mense en gebeure. Jy gebruik jou geheuespier hiervoor. Hoe meer jy hierdie spier gebruik, hoe beter is jou geheue. Lees help jou dus hiermee.</p> <p>Ons word elke dag aan baie elektroniese toestelle se klank en beweging blootgestel. Deur te lees, kry die brein die stilte wat ons nodig het in vandag se gejaagde lewe.</p>	<p>1</p> <p>2</p> <p>3</p> <p>4</p> <p>5</p> <p>6</p> <p>7</p>	<p>Lees brei jou woordeskat uit./Lees verbeter jou woordeskat.</p> <p>Lees help jou om (beter) te kommunikeer./Lees help jou met kommunikasievaardighede./Lees help om jouself beter uit te druk./Lees help jou om ander beter te verstaan.</p> <p>Lees help jou om (beter) te konsentreer./Lees verbeter jou konsentrasievermoë.</p> <p>Lees verbeter jou spelling/spelvermoë./Lees help jou om (beter) te spel.</p> <p>Lees brei jou algemene kennis uit./As jy baie verskillende tekste lees, sal jou algemene kennis beter wees.</p> <p>Lees verbeter jou geheue./Lees help jou om (beter) te onthou/'n beter geheue te ontwikkel./Lees versterk jou geheuespier.</p> <p>Lees gee vir jou brein tyd om stil te wees./Lees bring die nodige stilte wat jou brein nodig het.</p> <p>(41/63 woorde)</p>

TOTAAL AFDELING B: 10

AFDELING C: TAAL
ALGEMENE NASIENRIGLYNE

- Spelling:
 - Eenwoord-antwoorde word as korrek aanvaar selfs al is die spelling verkeerd. Die fout mag net nie die betekenis van die woord verander nie. Waar woordstrukture getoets word, moet dit korrek gespel word.
 - By volsin-antwoorde word verkeerde spelling slegs gepeenaliseer indien die fout in die taalstruktuur is wat getoets word.
 - Waar afkortings getoets word, moet die leestekens korrek wees.
 - Aanvaar fonetiese spelling van woorde waar (*sp*) nie as vereiste aangedui is nie. Indien die fonetiese spelling die sinsbetekenis verander, word dit nie aanvaar nie.
- Sinstrukture moet taalkundig korrek wees en in volsinne aangebied word volgens die instruksies.
- Aanvaar die letter wat met die korrekte antwoord ooreenstem OF die antwoord wat volledig geskryf word vir meervoudigekeuse-vrae.

VRAAG 3: ADVERTENSIE**TEKS D:**[Verwerk uit [google images](#)]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.1	<ul style="list-style-type: none"> • Die groot/donker opskrif/donker letters • Verskillende lettertipes/fonte • Verskillende lettergroottes • Die aanbod in die vorm van 'n ster • Sekere woorde in hoofletters/vetdruk (bv. GRATIS) • Die N in die plek van gewone kolpunte • Die uitleg/inligting wat kort en bondig genoem word • Inligting wat amper puntsgewys uiteengesit is • Die uitroepteken <i>(Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde)</i>	2
3.2	buitengewone (<i>sp</i>)	1
3.3	<ul style="list-style-type: none"> • Gebruik dit op 10 verskillende toestelle. • Gebruik dit op 10 verskillende toestelle! • Jy moet dit op 10 verskillende toestelle gebruik. • Jy moet dit op 10 verskillende toestelle gebruik! <i>(Enige EEN)</i>	1
3.4	emotiewe taal	1
3.5.1	effektief	1
3.5.2	voordele	1
3.5.3	oorreed	1
3.6	<ul style="list-style-type: none"> • "jy" • jy • Aanhaling waar "jy" uitgelig is. <i>(Enige EEN)</i>	1

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
3.7	<ul style="list-style-type: none"> Die kontakbesonderhede Waar die inligting beskikbaar is/Webadres/Webwerf Die datum/tydperk wanneer die aanbod sluit Die adverteerder sê nie of dit R550 per maand of per jaar is nie. Die prys van die gewone premie (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) 	1
		[10]

VRAAG 4: STROKIESPRENT TEKS E

[Verwerk uit pinterest.com]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.1	Waarna/waarna	1
4.2	<ul style="list-style-type: none"> Garfield se woorde staan in 'n denk-/dinkborrel. Gedagtes staan gewoonlik in 'n wolkie. Woorde/dialog het gewoonlik 'n skerp punt wat na die spreker wys, nie borrels nie. Garfield se mond is nie oop nie. Ons kan nie sien dat hy praat nie. Die lugblasies wys na sy kop (soos iemand wat dink). (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) 	1
4.3.1	<ul style="list-style-type: none"> Hy gee nie aandag nie. Hy fokus/kyk nie regtig (op die) TV nie. Hy stel nie belang in die program nie. Hy wil nie nou dink/praat/antwoord/gestuur wees nie. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) 	1
4.3.2	<ul style="list-style-type: none"> In RAAMPIE 3 gee hy voor dat hy TV kyk. In RAAMPIE 3 reageer hy anders as wat 'n mens gedink het/is hy sommer kwaai. In RAAMPIE 3 is hy geïrriteerd/wil nie gepla word nie. In RAAMPIE 3 verskil sy gedagtes/het hy 'n beter antwoord/dink hy ander woorde. (Enige EEN of soortgelyk aan bogenoemde) 	1
4.4	ongeduldig raak met Garfield	1
4.5.1	geïrriteerd raak	1
4.5.2	<ul style="list-style-type: none"> Garfield se kop is (nou) (weg)gedraai. Sy oë is op skrefies/lyk soos 'n V-vorm/is groot. Dit lyk of hy frons. Hy druk hard met sy pootjies op die armleunings. Dit lyk of hy grom/kwaai is./Garfield se snor/snorbaard lyk anders/sy mondhoeke trek na onder. Hy kyk hom lelik/vuil aan. (Enige TWEE of soortgelyk aan bogenoemde. Die antwoord op VRAAG 4.5.1 moet korrek wees om die punt(e) by VRAAG 4.5.2 te verdien.) 	2

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
4.6	Garfield sê dat hy TV kyk . (Die hele sin moet korrek wees.)	1
4.7	D/die humor in situasies tussen troeteldier en mens te wys.	1
		[10]

VRAAG 5.1**TEKS F: GENIET ONS MOOI LAND**

[Eie teks]

VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.1.1	<ul style="list-style-type: none"> Die meeste mense eet graag kerrie en rys. (kossoort) Die brood rys mooi. (funksie) My hare rys as ek dit hoor. (funksie) Die son rys in die ooste. (funksie) Die vraag rys oor wat hy weet. (beteken ontstaan) (Enige EEN van bogenoemde of enige ander sin waar die ander betekenis van rys duidelik is.) 	1
5.1.2	wêreld (sp)	1
5.1.3	opwindende	1
5.1.4	toeristeplekke (sp)	1
5.1.5	pro-vin-sies of pro+vin+sies of pro/vin/sies (Aanvaar enige korrekte manier van verdeling)	1
5.1.6	met	1
5.1.7	dorpies (sp)	1
5.1.8	Aangesien daar baie olifante is , is daar ook baie miskruiers wat die mis verwerk. (Let wel: Die kandidaat verdien 1 punt vir die woordorde – twee werkwoorde wat geskuif het – en 1 punt vir die komma wat op die korrekte plek is.)	2
5.1.9	Besoekers word (deur die Park) gevra om hulle nie raak te ry nie. (Die hele sin moet korrek wees.)	1
5.1.10	sonsondergang (sp)	1
5.1.11	Aug. (sp)	1
5.1.12	toerisme/toere	1
5.1.13	Dit beteken weer /opnuut/nog 'n keer/om iets oor te doen.	1

VRAAG 5.2		
TEKS G: PRENT		
[Bron: images.google.com]		
VRAAG	ANTWOORD	PUNT
5.2.1	groente	1
5.2.2	familie/gesin (Aanvaar fonetiese spelling as korrek)	1
5.2.3	Die seuntjie sal/gaan sy kos vir die hond gee . (Die hele sin moet korrek wees.)	1
5.2.4	spekvet/blinkvet/moddervet (sp)	1
5.2.5	gekookte (sp)	1
5.2.6	Ma is besig om haar kos te eet. (Die hele sin moet korrek wees.)	1
		[20]
	TOTAAL AFDELING C:	40
	GROOTTOTAAL:	80